

КРИМСЬКА СВІТЛАДІЯ

Видається у Сімферополі

№ 37 (88) Субота, 17 вересня 1994 р.

Ціна договірна

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ПРИПЛЫЛИ!

Як відомо, історія повторюється двічі, спочатку у вигляді трагедії, потім — фарсу. Останнє — якраз і властиве кримській політичній дійсності. Зверніть увагу, як звучить: «В Криму разрізися політичний кризіс!» Поневажа це, кожен житель сонячного півострова гордливо розправлює плечі — ще б пак, і ми тепер в історії, в епіцентрі подій! Що там Донецьк, що там Херсонщина, інші регіони України! Хіба вони можуть рівнітися з Кримом, про який так багато говорять диктори телебачення і радіо! Що ж казати, приемно почуватися у гущині політичного виру.

Взагалі, з частка правди у твердженні, що жителі Криму (називемо їх кримчанами) мають особливу ментальність. Вони, пріміром, здиву звички пишатися тим, що Крим — «золотий орден на грудях Європи», що Крим — «весело-здоравниця», куди щороку приїжджають на відпочинок близько 8—12 мільйонів людей, що в Криму — аж два міста-гегро... Саме ця ментальна спрингла прискорено утвореню автономної республіки за територіальною ознакою, хоча десь існував кримськотатарський народ, інтерес якого треба було теж враховувати. Автономія ітворилася похапцем, творці з компартійної когорти можновладців прагли випередити кримських татар, які поверталися на свою прадавню батьківщину і могли поставити питання про відновлення автономії, але вже національної, руба.

В основі будь-якого дійства завжди лежить певний інтерес. Згадаймо, як наполегливо колишній спікер місцевого «парламенту» Микола Багров противував ідею президентства у Кримі. Навіть депутат Юрій Мешков був проти президентства, не знаючи про те, що саме йому доведеться згодом давати президентську клятву, називаючи жителів автономії «транжидами Крима».

11 вересня «граждане Крима» проявилися від металевого голосу свого президента, що линув з радіо-фібуру. Напередодні, ганяючись за харчами та бігаючи з відрядами за водою, вони, можливо, не звернули уваги на ту вовтузну, як виникла між тім президентом і його ж таки Верховною Радою. А сутінці вовтузни погляяли в тому, що, какує словами самого Юрія Мешкова, в Криму було здійснено «державний переворот».

Приплувши до слів свого президента, «граждане Крима», нарешті, втянули, що таї призулине діяльність місцевого «парламенту», призначає референдум щодо майбутньої Конституції, а також вибори до Законодавчих зборів. Банте, як колись у французі — Законодавчі збори. Звучить! Цікаво, коли ж руbatимуть голови! Якщо вже колювати історію, то копіювати сумілно, в усіх деталях.

Оприлюдненню указів Ю. Мешкова передувала його зустріч з Президентом України Л. Кучмой, яка проходила при закритих дверях. Дехто з оточення Ю. Мешкова не забрався використати цю деталь, натякаючи на те, що рішучі заходи президента було санкціоновані Леонідом Даниловичем. Сам же Л. Кучма зробив заяву, в якій відмежувався від такої думки, закликав обідні гілки кримської влади виходити з кризи «цивілізованим шляхом».

Якби Верховна Рада Криму чи Ю. Мешков мали свої військові формування, а не були оперетковими фігурами з вигаданим прaporом, гербом, гімном і «державністю», тоді б події очевидно, розвивалися приблизно так, як донедавного у Москві (російська демократія — це тоді, коли танки стріляють по парламенту). Але ні спікер С. Цеков, ні Ю. Мешков танків і бетеерів не мають, тому до трагедії не дійшло. А те, що маємо справу з фарсом, так це безперечно. Хіба можна без іронії сприймати вказівку Ю. Мешкова управлінням служби безпеки і внутрішніх справ, якщо ці служби йому не підкоряються, бо замкнуті безпосередньо на Київ, а тепер узвім, яка була б лихоманка, коли б Київ свого часу не здійснив заходи щодо реформування СБУ і МВС у Криму!

Дивує також і те, що проросійські налаштовані Верховна Рада Криму в кризову хвилину стала шукати захисту і підтримки не в Москві, а у Києві, хоч до цого й схвалила сепаратистське рішення про російський статус Севастополя. Очевидно, ампліові і баркашові, якими Лімонов лякає кримчан, то що не офіційна Росія, які тримає закономірну дистанцію до Криму і стимано оцінює кримську колотнечу.

Після того, як Ю. Мешков виступив у неділю по місцевому радіо, нічого в житті не змінілося. Як і раніше, погано ходили тролейбуси, не було в кранах води, а в гастрономах стояли довгі черги «граждан Крима». Це були ошукані крутіми від політики люди. Вони свого часу заборонили на хвилі російського месіанства, сподівалися отримувати заробітки та пенсії в руках, а не в потерпах до дірок «холобасах», вірили в можливість подвійного громадянства і... прокиніли Україну та Кравчука. Тепер ці люди ховають очі. Цо ж, кожному приємно почуватися ошуканім.

І депутати ВР Криму, і Ю. Мешков часто-густо говорять від імені народу. Це ж нове. Політики побояють апелювати до абстрактних категорій. Так гучніше, вагоміше. Та чи мають і Верховна Рада Криму, і перший кримський президент за своїми племінами справді соціальну базу? Відповідь на це актуальні запитання дадуть час і події, які відбуватимуться найближчими дніми.

А поки товчиться під стінами «пентагону» літні, з перекривленими від люті обличчями люди, вони товчаться тут завжди. Але сьогодні вони теж розгублені, не знають, за кого кричати і в кого кидати «каміння». Можливо, це і є «соціальна база» кримських політиків, отот народ, від імені якого вони люблять говорити і заради інтересів якого ведуть між собою запліті баталії, ні зважаючи на те, що ці бой місцевих масштабу швидше нагадують клоунаду, ніж борботу за справчині интереси Людини.

Олександр КУЛІК.

ПОВЕРНУТИ КРИМУ КОЛІШНІЙ СТАТУС

З такою пропозицією виршили звернутися до вищих владніх структур Україні члени Алуштинської міської організації УРП на своєму зборі, який проходить 4 вересня. Вони апеляють до Верховної Ради нашої держави з вимогою склавати антиконституційний для Криму статус автономної республіки, принятій чотирі роки тому ще Верховною Радою УРСР.

За цей період, відзначається у зверненні, штучні громадянські владні структури Криму привели і його економіку, і все громадсько-політиче життя до повної дестабілізації. Наріжним каменем в усій політиці ці структури ставлять відторгнення Криму від України і приєднання його до Росії. Соціальна незахідність, розпалювання міжнаціональної ворожини, повна неспромога керувати, безперспективність — ось до чого довели кримчан ці керівництва. Про красномовно свідчать події останніх днів.

Аби не довести становище на півострові до остаточної економічної і політичної кризи, учасники збору пропонують вищому законодавчому органу України повернути Криму його колишній статус — області.

В. ЛЕОНТОВИЧ.

ЗАЯВА

КРИМСЬКОЇ КРАЙОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ З ПРИВОДУ ЛИСТА КРИМСЬКОЇ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВЕТЕРАНІВ

Очікувана П. Максимович Кримська республіканська організація ветеранів війни, праці, Збройних Сил та органів право-порядку звернулася з листом до Президента України Л. Кучми і Голови Верховної Ради України О. Мороза з вимогою ні в якому разі не відносити вояків Української Повстанської Армії до категорії ветеранів війни — учасників бойових дій проти гітлеризму і не відзначати бійців УПА пам'ятним знаком 50-річчя визволення України.

Кримська краївська організація Народного Руху України не може прихватити здівіння з приводу згаданих листів. Загальновідомо, що в роки обрання Л. Кучми і Голови Верховної Ради України О. Мороза з вимогою ні в якому разі не відносити вояків Української Повстанської Армії до категорії ветеранів війни — учасників бойових дій проти гітлеризму і не відзначати бійців УПА пам'ятним знаком 50-річчя визволення України.

Кримська краївська організація НРУ закликає Президента України і Голову Верховної Ради України не потурати вимогам, здійснено зашореними радянськими ветеранами другої світової війни.

Кримська краївська організація РуХу визнає рівно мірою жертвами гітлерівських та сталінських злочинів і вояків Української Повстанської Армії і вояків Червоної Армії. Іх організація, котра сповідує загальнодержавні моральні принципи, кримський Рух сподівається, що і на наші землі настане час, коли люди, які з тих чи інших політичних причин стріляли в зброї та підтримують контакти з іншими ветеранськими організаціями.

4 вересня 1994 р.

м. Сімферополь.

ЗА БАЖАННЯМ — ГАЗ ЗА ТИЖДЕНЬ

З такою пропозицією звернулися до чорноморців — керівників підприємств та власників будинків Роздолненська спеціалізована ПМК-73. Протягом семи-десяти днів монтажники зобов'язуються газифікувати кожнє приміщення за порівняно доступністю робіт. При цьому роботи виконуються як з матеріалів замовників, так і з власних. Обладнання сильських будівель до приємания природного газу зараз дуже актуальні, бо ціни на зриджений газ високі, до того ж придбати його не так просто.

ПРИСВОЕНО ВЧЕНИ ЗВАННЯ

Рішенням вчені ради Кримського інституту природохронного та курортного будівництва групі викладачів присвоєно звання доцента. Нові атестати з гербом України вручено вченим: Анатолію Троценковському на зібранні, присвяченому початку навчального року. Іх одержали Февзі Ахимов, Ігор Яков, Альбіна Казьміна та Віктор Романенко.

Наш кор.

ХОЛЕРА В КРИМУ

Дуже серйозна ситуація склалася у Сімферополі та Сімферопольському районі у зв'язку із захворюванням холерою. На 13 вересня зареєстровано більше 20 випадків цього захворювання, повідомив на засіданні Президії ВР Криму міністр охорони здоров'я автомобіль Евген Короленко.

Осередок захворювання знаходитьться у Сімферополі, причому всі випадки захворювання відбулися в місцевому госпіталі на 21-й вуліці, відомому званням доцента. Нові атестати з гербом України вручено вченим: Анатолію Троценковському на зібранні, присвяченому початку навчального року. Іх одержали Февзі Ахимов, Ігор Яков, Альбіна Казьміна та Віктор Романенко.

До речі, що стосується території держав копільського СРСР, то Алексєєв не сирота в своєму ставленні до іншіх держав повеневоловали своїми сусідами, ставлення його до них було таким же.

Між іншим, нинішнє керівництво Німеччини взяло вину на минулу війну на себе, і нехан сума компенсації деяким категоріям потерпілих неадекватна завданням ім школ, вживли сам факт. А що ж Росія?

Вона вважає, мабуть, що всі колишні республіки СРСР по-єднаку дікують й на революцію і колективізацію, за голodomор і геноцид, за «гупаги» і «солопки», за шантаж нафтovим країнам.

Словом, робиться все, щоб підпити масла в огонь» перед зустріччю президента. Тому, виходячи з цього, буде доцільно відмінити доцентів, які звичайно, склали звернення до вищої влади.

За даними епідеміологічної обстановки, очікується 150—200 випадків захворювання.

Одночасно зростає кількість хворих на дізентерію. Зафіксовано понад 111 випадків у Сімферополі.

Верховною Радою Криму створено надзвичайну противідпідмінологічну комісію.

С. ПАВЛІВ.

Леонід СТАСЮК.

м. Сімферополь.

НАЇЛІСЯ ОБІЦЯНОК

Відбулися словесні баталії, що часто переходили в бійки чи антиукраїнські виступи з проясками на адресу Києва. Врешті в Криму обрані і свого президента, і Верховну Раду. Минув строк — і з'явилось, що обидві гілки влади неспроможні вітліти свої такі щедрі передвиборчі обіцянки у життя.

І віборчі почав поступово проворювати. Адже надії не спровадилися. І все менше галасунів почало збиратися у Сімферополі біля «пентагону». Мітинг, призначений на 12 вересня, виявився всього лише жалюгідною купюкою колишньої партноменклатури біля танка у міському сквері Сімферополя та кількох лосоських бабусь на доріжці навпроти ВР Криму.

Як не аглютувалася за примарне щасливі майбутнє під орудою тих же комуністическим секретарем, так званого Сімферопольського міському партії Ф. Волчан «со товарищами», нічого нового пообіцяли людям вони не могли. І хоч інколи лунали їх вигуків постійних фанатиків, мітингу не вийшло.

И ВОЗДАЙ ИМ, ГОСПОДИ

«Крым на грани, за которой бездна».

Е. САБУРОВ.

В газетных статьях прошла информация, что на второе полугодие депутаты потребовали на свое содержание 90 млрд. крб., а из бюджета никак не могут выкроить 120 млрд. для маломощных, которых? А еще квартиры, телефоны, бесплатные поездки в т. д. Напомним: прежний состав ВС Крыма работал бесплатно. А во что нам обходится президентство Ю. Мешкова, «вахтовое» правительство, импортированное из Москвы? Во чём обходятся нам их поездки за рубеж, ежемесячные спецкомандировки на московские квартиры, проживание дорогих гостиниц «плотских» Янты, Альшуты, пансионатов «Море», ежедневные «плательные» рейсы спецавтомобилей? Каким же бюджету выдержит это? А кто же они, эти «суперпрофессионалы», которым равных в Крыму не нашлось?

Судите сами:

1. Министр экономики Чернявский — статистик, но не экономист.

2. Министр финансов Зайцева — инженер-математик.

3. Министр сельского хозяйства Никольский ни одного дня не работал в сельском хозяйстве.

Вспомним еще назначение силовых министрами армейских генералов. Так кто нам правит? Думаете, Мешков? Создал службу государственных дел Крыма и подчинил ее московскому эмигранту Минину, который тому же управляет аппаратом правительства и назначает на места глав администраций. Ю. Мешков передал власть бывшему начальнику механического цеха подмосковной Глебовской птицефабрики, специалисту «тускестас». Вот кого посадили нам на шею с помощью «чурчного» парламента президента Крыма. Но послем ослушаешься московских хозяев, старой гвардии ВПК, «стратегов» со Старой площади. А где обещанная экономическая программа? Утвержденные ВС Крыма «Концепция экономической политики и проведения реформ на 1994—98 гг., а там одни предположения, гипотезы без механизмов реализации. Чего еще можно было ожидать и от правительства, и от парламента? Не найдут они путей выхода из экономического кризиса маленкого полуострова, пущенной связанным с Украиной, идя с ней на конфронтацию, ориентируясь только на Россию. Да и таков ли уж ран земной в России? Хлеб и продукты питания там давно дорогие. Из года в год увеличивается вывоз сырья и материалов за границу, а свои заводы и фабрики стоят. Народ бедствует. Смертность превышает рождаемость. А как нам выжить без своего сыра, даже без пресной воды? Надо было найти своим людям, знающим местные условия, опираться на свои профессиональные кадры, определить свой путь выхода из кризиса, а не заниматься политика в ущерб экономике. Вина и ответственность за нынешнюю ситуацию лежит на блоке «Россия», партии РДК/РПК, на депутатах ВС Крыма, на Ю. Мешкове. Путь потребует народ теперь выполнения обещаний лучшей жизни, пусть приходит каждого к ответу, ведь так складно врази с искрон в глазах. У тех, кто понимает, что происходит и кто правит нам, осталась одна надежда — на Господа Бога. Нас предали, подсадили пукавых людей, которые, притворившись избавителями, грабят нас. Спаси нас, Господи!

Председатель общественного объединения
«Центр социально-трудовых проблем»
Ленинского района
Т. БРАЧЕНКО.

Член Демократической партии Крыма
М. МЫРЕЕВ.

ДИВНИЙ ПАТРІОТИЗМ

Надзвичайно дивні справи творяться у нас в Криму: витягли на свій бокій старий більшовицький гасло «Хто не з нами, то проти нас стоїть!» і вивівши іменем «народу Криму», роль якого відіграв виконус купка «пославських» бабус, попоючи «на відьму».

А приклад подається ті, що більше і отініться там завдяки відзнакою надійно поліпшеним особам. Розподіл на свої чужікі дуже притягливий: свій — це той, хто доречно і недоречно кричить «Россия».

Щодо України, то народні депутати Криму не втімо попилюють її брудом, не витягають, між іншим, руки з щодер української кишень та вихваляють чому-за одержане Росію.

А які ставлення до кримських татар, котрі насилувались з'явиться в полі зору самочинно, не по волі урядів Криму? Один з депутатів запропонував на відзначку ювілей підписання Кунку-Кайнардійського договору (правда, він так і не зміг вимовити що назував, погані співники, який за його словами, поклав «начало освобождения Крима от кримських татар». Інша депутатка стверджує, що справа всіх російських патріотів — повернути Крим «законному владельцу».

Тильки який дивний патріотизм у росіян! Спершу вони позроблялись з Росії, куди очі дивляться: в Крим, в Прибалтику та в інші привабливі місця (дивно, чому в це не в Сібрі), прожили там довгі роки, але не спромогли ні вони, ні їхні нащадки не підняти вивіт мову народу, на землі якого поселені, але зміни зробили все, що відноситься населенню таємно забуло свою місію культуру та зробило її ось тепер що непримітні гости ще й гастрофічні патріотичні запал, що все навколо, куди б не стала нога росіянин, ін.

Так, 28 липня депутат «Году», який відівдав Верховну Раду Криму, заявив таке: «Что бы ни решали в Москве или Киеве, мы считаем и считаем вас неотъемлемой частью России». Виникла з цього приводу питання: чи не час вже Україні прийти жорстким нормам права, щоб никому не повадило було зазіхати на єдність та недорогість нашої держави? Це, можливо, не сподівається «старшому братству» (дуже важко відмовитися від звичної ролі), але було з спрavedливим. Та й відомо, що коли держава вміє за себе постоїти, повага до неї з боку сусідів більша і власні громадяни починають з нею рахуватися. А коли ми будемо байдуже спостерігати всі недорогість, то і справді заведуть нас наші «доброзвінчики» у прівр.

м. Симферополь.

САМОСТОЯТЕЛЬНОСТЬ РЕАЛЬНА

Вместо того, чтобы целеустремленно взяться за решение проблем насущных и свести до минимума зависимость жизнеспособности Украины от других стран (в частности, России), правящие круги Киева пошли на поводу дезинтеграции украинской экономики, усилившиеся в последние годы в связи с множеством политических, энергосистемных, газовых и т. д. проблем. Об этом твердят Президент Украины Леонид Кучма, ему вторят в частности и в своем интервью корреспонденту «Крымской правды» председатель Верховного Совета Александра Мороз: «Безусловно, все сегодняшние трудности связаны с дезинтеграцией экономической системы, которую представляют Советский Союз. Недооценывать это было бы верхом неграмотности или пропаганды каких-либо континентальных соображений».

Да уж. А не дополняет ли континентальная постоянное мусорование этой же стопой уж невинной идеи, настойчивое вживление ее в умы человеческие? Что, мол, зря стараться, без России мы все равно пропадем! Интересно, как же в таком случае обходится без нее многочисленные государства мира?

А ведь ни для кого не секрет: зависимость экономическая не от себя и политическая. Вспомним, например, прошедший недавно катастрофический инфляционный припадок, который мы получили из России. Вспомним, как наше покой и благополучие зависели от переговоров в настроении правительства России и Украины, основным аргументом в дискуссии между которыми была газовая заднина. Подчеркнем, именно аргументом, а не истинной причиной споров, потому что на поверхности для стояли более глобальные вопросы.

Что и говорить, выпускать этот «аргумент» на собственные руки западному соседу уж очень не хочется, побряцывать бы им, как стальными доспехами, вечно! Не потому ли российские специалисты сочли сооружение терминалов для иранской нефти в Одесской области экологически небезопасными и самоответственно предложили заплатить эту мину замедленного действия в., Новороссийске.

А между тем, существует реальная возможность произвести в Украине собственного энергоносителя, подключив его к цепи конверсии. Абсолютно чистый экологически носитель мог бырабатываться неограниченных количествах. Его помочь мы разрешим, если бы все проблемы, связанные с транспортом.

А пока изобретение еще не запатентовано, счищают, разумным ограничиться только его общей характеристики.

Иван ТАБУНЦІК,
інженер.

г. Симферополь.

Організована боротьба за незалежність України в нашому столітті тривала без перерви три четверті століття. Починаючи від березневої революції 1917 року, були організовані постійні акції боротьби українського народу аж до проголошення незалежності Української держави в 1991 році. Ця довготривала українська боротьба в такий важливий період історичних подій у Європі, з двома світовими війнами і величими змінами світових політичних укладів, прибрала різні форми й вияви, але в основі це були постійні змагання національного народу за визволення України з-під чужого панування. Такім чином, Симон Петлюра вперше дуже чітко визначив ідею визвольної боротьби народу, яка потім вийшла в систему ідеології Іванського національного народу спільноти, яку сприяли до членів боротьби за незалежність України від чужого панування. Разом із перманентною активною боротьбою проводилася ідейна підготовка та освіта народних мас, поширення національно-визвольної літератури з метою підготувати і об'єднати народ до революційного завершення та побудови незалежної держави.

Близькими співробітниками Петлюри по військовій справі у кінському періоді боротьби 1917—1919 рр. був Евген Коновалець, якого відомою зустрічю зі своїми однодумцями, співпрацюючи з військовими ділянками з урядом УНР у Києві. Після програмних змагань вони дають початок для оформлення системи національної ідеології, за принципами якої впродовж десяти років він збройною боротьбою борються за незалежність України, сприяючи змінам військової завідомості та створенню військової армії на українському терені, зразу отримуючи відповідь від спільноти.

Перший і вірністю ідеї боротьби за незалежність України спричинився до того, що його заговор боротьби народу продовжується.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада і її уряд побачили, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державної політики у воєнний час, коли Центральна Рада побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все ж ворогом до всіх верств українського народу, в тому і до чужого національних пропаганд.

Незалежно від Центральної Ради ідеологічні питання націоналізму висувають, але з практичної міркування, але з практичної державно

Субота, 17 вересня 1994 р.

До 225-річчя з Дня народження І. П. Котляревського

«...СЛАВА СОНЦЕМ ЗАСІЯЛА...»

Тарас Шевченко пророче передбачав, що ім'я Котляревського в Україні навіяні купатиметься в проміні слави. І чим більше віддається аби нас його епоха, тим чітче усвідомлюється роль письменника на світі.

Однак відомий український письменник О. Біліцький, який зокрема охарактеризував значення письменника «Нейді», писав, що на землі XVII-XIX століть «історичні обставини поставили під знак питання дальшій майбутній української мови, а також і всій української літератури. Бути чи не бути украйнським народом, який втратив останні речікти автономії, який перетворюється в малій свої частині в «малоросійські діворності», а в більший — у кріпакі і все сильніше відчущувати соціальній і національній гніт царського уряду? — бути! — відповіла на це питання поема Котляревського.

Лініє згодом ця відповідь відкрила віснову діяльності всенародного письменства, до лав якого ставали все більше і більше обдарованіх митців. У вірші «На столітній ювілей української літератури» Леся Українка відзначала, що поети-націади, які «батьківським шляхом пішли», були винагороджені тільки терновими вінцями:

Чоло не вінчали лаврові віхи,
Тернівні скрashали ні золото, ні квіті
Страждали спіці в самоті:
На них не сіяли жупані-лудани,
Копі ж на руках із дзвінами кайдані,
то вже не буди золоті...

Однак на початку ХХ століття українську мову в Культурі їх вірні лиці спробували візволити з підлітка. Як відомо, нація нацією, коли навіниться шанувати своїх героїв і духовних світоглядів. Тож не дивно, що пропозиції спорудити пам'ятник І. П. Котляревському в Полтаві знайшли відгомін в всіх українських теренах. На конці, як зібрали полтавська міська дума, скулптору Леоніду Пізеню був замовлені бронзовий бюст поета на гранітному постаменті. Відкрити пам'ятник призначили на 30 серпня (12 вересня за новим стилем) 1903 року.

Радісна зівітка швидокорівністю пахом, облетіла всю Україну. Запросини гостей з Галичини та Буковини, що на ту пору були виділені від Великої України імперськими кордонами.

ТИУЛЯРНИЙ РАДНИК З ОЛЕШКОМ

Уперше два письма Івана Петровича Котляревського, адресовані титулярному радникові Трохіму Федоровичу Височину в придніпровське місто Олешки, побачили світ у Польському зібранні творів, що вийшло 1953 року. Історія їх написана така.

В 20-х роках минулого століття в Олешках служив урядовцем Михаїло Лєонтійович Жуковський, який доводився письменникові рідним дядьком по матері. Передчуваючи близький кінець серед чужих людей, він склав 21 липня 1826 року духовний заповіт, призначивши розпорядником своєї останньої волі товариша по службі Трохіму Височину, якому доручив по-збирати з різних осіб заборговану йому горіші з тисячу карбованців переслати небожеві в Полтаву. Через три дні Височин відіслав Котляревському текст духовниці та супровідного листа.

Відповідь на цю Іван Петрович підготував майже через два місяці, вже по дядьковій смерті, — 16 і 17 вересня. Спостережливий, але не обізаний з особливостями тогоджасної епістолярії читач може здивуватися: чому, мовляв, письменник, давши адресатору цілком вичерпну відповідь, наступного дня звертається до нього новим листом?

Пояснюється це просто. Перший лист мав суть ділового призначення: він правив за вірчий документ як для Височини, так і для тих осіб чи установ, до яких той міг звернутися. Такі, без усіляких печаток, доручення тоді практикувалися доволі часто: при потребі вірчі листи писали батьки до дітей, поміщики до управителів маєтків, переведени в інші гарнізони офіцери до колишніх одинолітчан. Недвідмінно у вірчих листах була трафаретна кінцевка, до якої вдається і Котляревський: «Прощення по настоятіству предмету, куди надобності укажеть, подавать за Вашим подіємом і по сьмим доходить разрешений». Одним словом, дійсствовать точно так, как бы от самого меня зависело. В чём уполномочиваю Вас, вею, и что Вы по сути законно и к попызе моей учините, я спрошу и преклонюсь не буду».

А другий лист (власне, його чернетка) вже приватного характеру. Котляревський доводить до відома Височину, що

* Всі дати подано за старим стилем.

до речі, долину звістка і на Південний берег Криму. Зайдісь у Полтаву на свято української культури терміново викликана см'ята Альвеусик.

Пам'яті було уроочисто відкрито під виглядом «Слави!». До його підніжка почали піти 40 вінків. А увечері у Гоголівському будинку Полтави церемонія продовжилася засіданням. Післями прочитали свої привітання закордонні українці. Письменників, наголовок, які засіли по різни бік державних кордонів, але свято вірили в майбутнє України (І. Франко і Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефанік, Н. Кобринська, П. Мирний, А. Кримський і Л. Мартович) та багато інших.

У сонеті «Котляревський», яким відкривається збірник, І. Франко пояснює, що цим згідно з орлом, яким зіптали він, видів крилом грудку снаги, а за якісю час вінзуз з громоподібним ревом збривавши могутніх павінів. Знані, та лавина національної одностайністі була попереду. І кожен з письменників завдавав питанням: що заважає цюм? М. Воронін у вірші «На свято відкриття пам'ятника Іванові Котляревському» прямо констатує:

Та не всі вірували, відімнущи страх,
Як ті лиці зіспі, завзяті,

Що благоїх спін, поховані в норах,

Ми не бачимо їх на сім святи.

Але сондомітія не була єдиною причиною інертності української спільноти, надто повного її політичного дозвільнія. Лесь Українка у поемі «Бранець», опублікованій у збірнику шані, встановив свій діагноз з характерною для неї різкістю і відвертістю:

А то не зможе зі,
Лютий роздроб доконає,
Що зосталось від чужоніці.
Те свої брати сплюндрують.

Признаючись, отом розрізати і сьогодні

недільним ворогом у будь-яких наших починах, великих і маліх. Як тільки не згадати слова І. Котляревського, викарбувані на його першому постаменті в Полтаві:

Де згода в сімействі,
Де мир і тишини,
Щасливі люде,
Блаженна сторона.

Світлана КОЧЕРГА.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ

Відділ «Дружба народів» республіканської бібліотеки імені І. Франка запросив 7 вересня на відзначення 225-річковини від дня народження Івана Петровича Котляревського вчителем української мови та літератури, які прибули до Сімферопольського інституту удосконалення на курси.

Педагоги з ознайомилися з книжковою виставкою творів основоположника нашого письменництва, серед яких загальну увагу привернули «Собрание сочинений», видане 1896 року на кошти Полтавського губернського земства, та журнал «Дніпро» № 5 за 1990 рік з прологом І. Франка «Великі роки».

Але сондомітія не була єдиною причиною

інертності української спільноти, надто

повоїнного її політичного дозвільнія. Лесь Українка

у поемі «Бранець», прочитав цей пролог, що дозвільно чесувавши

загадкою:

Відімнущи чи не відімнущи!

І відімнущи чи не відімнущи!

